

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. An & quando dari possit invincibilis ignorantia iuris naturalis contra
Jansenium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

effet sua uxor. Ita secundum S. Th. 1. 2. q. 75. a. 3. qui patrem occideret, invincibiliter ignorans esse patrem, etsi non ab homicidii, à culpa tamen parricidii abolveretur.

Ita si quis innocenter emit rem furtivam, comedit aut comedendum apponit cibum venenatum, quando bona fide rem furtivam, aut cibum venenatum esse ignorat, & juxta hominum prudentium nec venditor de re, an sit furtiva, nec medicus de cibo, an sit venenatus, solet consuli, nec alia rationabilis causa dubitandi suboritur. Quo casu ex conscientia invincibilis dictamine operans, semper inculpate, imò si alia debita requisita adfint, honestè operatur, quippe cui malitia operationis per ignorantiam antecedentem redditur penitus involuntaria & necessaria, nec proinde aliqua lege (qua pro materia requirit voluntarium liberum) hic & nunc vetita vel imputabilis; nullius enim crimen maculat nescientem, inquit S. August. tr. 89. in Jo. & non tibi imputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis querere, quod ignoras. l. 3. de lib. arbit. c. 19.

Idem secundò dicendum de Juris positivi, Civilis, vel Ecclesiastici ignorantia: nam licet in foro externo non facile audiatur, qui juris ignorantiam præterdit. Per Regul. 13. Juris in 6. ignorantia facti, non Juris excusat, id tamen contingit solum ex præsumptione, quâ quis post debitam legum promulgationem non facile illas ignorare præsumitur. Nihilominus cum humane leges & statuta sint satis multa, quæ scire nec omnibus possibile est, nec necessarium, facile contingit, eorum aliqua, nullâ subortâ dubitatione ignorari, quam ignorantiam si quis legitime probet, ut si ostendat, se tempore factæ promulgationis absentem, furiosum vel amentem fuisse, etiam in foro externo audiendam & acceptandam fore colligit Sylvius ex c. cum in tua: qui matrimonium accusare possunt.

Unde hæc quoque Juris ignorantia invincibilis à peccato, & censuris illam consequentibus excusat.

Tertiò satis receptum est, etiam Juris Divini positivi ignorantiam invincibilem dari, eamque excusare à peccato. Nam juxta D. August. tract. 89. in Jo. & epist. 10. ad Xystum. & Doct. Angel. 2. 2. q. 10. a. 1. doctrinam, datur infidelitas negativa in iis, qui vel inter infideles nati, & educati, vel Pastorum defectu aut negligentia, vel propriâ hebetudine de fidei nostræ mysteriis nihil audierunt, nihil intellexerunt, quæ infidelitas non est peccatum, sed *pæna peccati* (saltem originalis) quomodo enim credent ei, quem non audierunt: quomodo autem audient sine predicante? Rom. 10. Ideo Christus Joan. 15. Si non venissem, inquit, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent. Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent &c. Et D. August. loc. cit. in Joan. respondens, an, ad quos non venit Christus &c. habeant excusationem de suo peccato? dicit habere illos excusationem non de omni peccato suo, sed de hoc peccato, quo in Christum non crediderunt.

Rationem dedit idem S. P. sup. n. 2. Oppositam sententiam damnarunt Sum. Pontiff. Pius V. R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Gregor. XIII. & Urbanus VIII. in hac propositione Bay. Infidelitas purè negativa in his, quibus Christus non est predicatus, peccatum est.

§ II.

An & quando dari possit invincibilis ignorantia juris naturalis?

Nec quartò negari potest, etiam dari invincibilem ignorantiam Juris seu legis naturalis: nam licet certum sit, non dari invincibilem ignorantiam in adulto, quoad universam naturæ legem, & quoad prima notissima & universalissima præcepta naturæ, quale est illud: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris; de quo D. August. in Psal. 57. hoc & antequam lex daretur, nemo ignorare permittus est, ut esset, unde judicarentur, & quibus lex non esset data. Unde D. Th. 1. 2. q. 94. a. 6. de istis præceptis: quantum ad præcepta communia, quæ sunt omnibus nota, lex naturalis nullo modo a cordibus hominum deleri potest in universali: nihilominus magnum est discrimen inter præcepta naturæ, quæ ex iis moralibus notissimis principiis per discursum deducuntur. Nam aliqua ita facile & per se ex illorum noticia consequuntur, ut absque supina negligentia eorundem consequentia ignorari non possit; alia verò difficilius discursu obscurius deducuntur, & vis consequentia non nisi à Sapientioribus penetratur, prout agnoscit S. D. 1. 2. q. 100. a. 11.

Primi generis præcepta absolute considerata saltem ad longum tempus (nam ad breve tempus fortè in pueris ad pleniorum usum rationis tardè venientibus etiam hæc præcepta invincibiliter ignorantur) ignorari non possunt: nam esto, quòd pravâ consuetudine furtum reputetur licitum, tamen modicâ discurrendi facultate ex illo notissimo principio: quod tibi non vis fieri &c. absque labore inferitur: Non furtum facies. Dixi: absolute considerata: nam ut optimè advertit Sylvius 1. 2. q. 76. a. 3. quæst. 2. Conclus. 3. Si illa quoque præcepta notabili circumstantia à peccato excusante afficiantur, ab aliquibus etiam longo tempore invincibiliter ignorari possunt, eò quòd ex tali circumstantia efficiantur obscura, quæ ex se clara videbantur. E. g. clarum est, mendacium, furtum, homicidium, perjurium esse peccata, sed non ita clarum est, sine peccatum falsâ calumniâ falsam calumniam depellere, pejerare, mentiri ad servandam vitam propriam, amici, Principis, occidere seipsum ad vitanda tormenta gravissima, castitatem conservandam, interficere hominem sine spe vitæ cum gravissimis doloribus luctantem, & interficere rogantem, prout Amalecites Saullem interfecit.

Secundi generis præcepta in hominibus non tantum infidelibus, sed etiam fidelibus aliquando invincibiliter ignorantur; non enim ita sunt obvia, ut non etiam Sapientissimi aliquando de illorum veritate dubitent, vel omninò negent. Nam primò æquè Sapientissimus ac Sanctissimus P. Augustinus [referente Esparza append. p. 1. a. 2. & Herinck p. 2. disp. 1. q. 7. num. 60.] l. 1. de Serm. Dom. in monte, dicitur, an uxor à marito dimissa committat peccatum mortale, si alteri marito priori adhuc vivente copuletur? Dicit enim: Si autem dimittatur à viro, cum quo esse

esse cupiebat, mœchatur quidem, qui eam duxerit secundum Domini sententiam, sed utrum & ipsa tali crimine teneatur incertum est. Relato deinde miserabili casu, quod Antiochia debitor in vincula compactus à creditore mortem minitante, nisi solveret, uxori suæ licentiam dederit, ut pareret sollicitationi hominis prædivitis, pecuniam pro mariti liberatione offerentis, si ipsa unâ nocte sui copiam faceret; non audet fœminam de adulterio concubitu condemnare; nihil hic, inquit, in alteram partem disputo, liceat cuique estimare, quod velit. Cassianus & Marulus [teste Sylvio quæst. 2. conclus. 4.] aliique tradiderunt, mendacium officiosum esse licitum. Durandus in 4. dist. 33. quæst. 2. Stando in jure naturali fornicationem non esse graviter vitatam existimavit. Quid quod Jura quoque Civilia permiserint marito necem uxoris in adulterio deprehensa, tanquam ex justa indignatione illatam, quæ in hoc puncto à Jure Canonico corriguntur? ut nil loquar de sapientioribus Ethnicis, è quibus Plato dicebat mendacio utendum esse tanquam helleboro, hoc est, tanquam remedio contra gravissimum, quod è confessione veritatis oritur, discrimen. Cicero de offic. l. 1. agnoscit licitam esse injuriæ illatæ vindictam. Et Tuscul. quæst. 1. fas esse sibi mortem consciscere ad graviorem miseriam declinandam. Ex quibus hoc fit manifestum, quædam præcepta juris naturalis non adeo perspicuè etiam à sagaciori intellectu è primis morum principis derivari; ac proinde saltem à rudioribus, aut Christianæ legis, morumque instructione destitutis absque alia negligentia suæ culpa ignorari.

8. Confirmat eandem ignorantiam experientia Confessariorum, qui deprehendunt, aliqua ab adolescentulis alioquin DEUM timentibus, ignoranter contra legem naturæ patrata, quorum serupulus nonnisi post aliquod tempus & majorem judicii maturitatem suboritur. Vasq. disp. 122. c. 2. affirmat, visum à se rusticum, qui se opus pietatis committere existimabat, si ægrum mortis angoribus pressum, in alteram partem versaret, quò citius animam exhalaret; atque se sufficienti examine hunc errorem inculpabilem in rustico deprehendisse. Ipsimet in Scholis experimur difficultatem in usuræ, duelli, suicidii (ut vocant) malitiâ, perspicuè ex solutis objectionibus ostendendâ. Viguerunt pariter & vigent etiamnum inter sapientissimos Doctores gravissime controversiæ de veritatibus ad jus naturæ pertinentibus. Ita plurimi cum Doct. Angel. affirmant, reum ex privata Judicis sententia innocentem, secundum allegata & probata noxentem, licitè, imò obligatoriè, capitali sententia damnari: alii negant. Censuræ utrinque redimibilis à quibusdam velut usurarius rejicitur, ab aliis ut justus & legitimus admittitur. Reum justè damnatum ad sumendum venenum, ad pugionem pectori infigendum, posse tanquam executorem justæ sententiæ propriâ manu applicare venenatum calicem, infigere pugionem pectori cum Haunoldo defendunt plures graves DD., alii contra negant. Olim ante Concilii Lateran. declarationem sess. 10. magna erat disceptatio, num montes pietatis essent liciti, vel

usurarii, &c. Et quis alterutrius partis Doctores culpabilis errori subiciat, nihil temerè sed rationibus utrinque maturo judicio expensis suam opinionem pronuntiantes? quod tamen est faciendum iis omnibus, qui juris naturalis invincibilem negant ignorantiam.

Adde varia absurda. Nam quæ amplius impropudiosiores erit securitas in inveniendis contractibus, si quantumvis approbent viri docti, Pastores, Doctores & licitum censeant, tamen fieri possit, ut parte rei contractus sit illicitus, & juri naturæ contrarius? tunc enim nec contrahentem, nec consulentes bona fides & ignorantia excusabit, quin culpabilis legem naturæ ignorans, adeoque peccator. Sed neque Theologi poterunt amplius casus resolvere, neque Justitiæ sententiam ferre, ne alios involvant periculo agendi contra jus naturæ, quod per Adversarios nemini invincibiliter ignorare concessum est. Datur ergo etiam juris naturalis invincibilis ignorantia, quippe quæ humano studio superari non semper potest.

§. III.

Propugnatur inculpabilis ignorantia juris naturalis contra Janzenium.

Hinc consecutaneè inferitur contra Janzenium, Sinnichium in Saule Ex- Rege n. 360. & seqq., & fictitium illum Theologum Salisburgensem Wendrochium, invincibilem ignorantiam Juris naturalis modò assertam, esse inculpabilem, & à peccato formali excusare. Ad rationem namque peccati pertinet voluntarium & liberum: sed transgressio legis naturalis invincibiliter ignorata nec est voluntaria, nec libera; ergo non est peccatum. Major est implicite definita à Pio V. Greg. XIII. & Urbano VIII. damnantibus hanc propositionem Bay nostre contradictoriè oppositam. *Ad rationem & definitionem peccati non pertinet ratio voluntaria: Et istam: Homo etiam peccat damnabiliter in eo, quod necessario facit. Est etiam Divi Augustini pluribus locis. In lib. de 2. animab. refert illam propositionem tanquam omnibus notam & decantatam. Nemo peccat in eo, quod vitare non potest. Et l. 3. de lib. arbit. supra cit. c. 19. quem locum allegat, simulque disertè hanc sententiam tradit D. Th. q. 7. de pot. a. 7. a. 3. his verbis: Dicendum, quod ignorantia, quæ est omnino involuntaria, non est peccatum. Et hoc est, quod Augustinus dicit, non tibi imputatur ad culpam, si invitus ignores. Rursus idem D. Augustinus de verit. Relig. c. 14. Usque adeo, inquit, peccatum voluntarium est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Et hoc ita manifestum est, ut nulla indoctorum turba dissentiat. Accedit, quòd juxta Trid. Sess. 6. can. 6. si in potestate hominis vias suas malas facere, neque DEUS præcipiat impossibilia: sed evitare id, quod invincibiliter ignoratur, non est in hominis potestate, neque proinde à DEO præcipitur: ergo, si homo ex illa invincibili ignorantia operetur, non facit vias suas malas, neque Divino præcepto [formaliter] contrariatur. Major est certa, quia quod nullo modo cognitum, illud non est liberum aut voluntarium; ipso assente Janenio l. de grat. Christi*